

MEEDOEN IN GODS MISSIE

Samen groeien in dienen, delen en doen

Inkijk Exemplaar

CGK

christelijke gereformeerde kerken

KerkPunt

kom verder in kerk-zijn

Inhoud

Wat tof dat jullie als diakenen aan de slag gaan met dit programma!
***Meedoen in Gods missie* wil je helpen om als gemeente te groeien in missionair diaconaal kerk-zijn.**

01 Inleiding

Graag nemen we je mee in de opzet en het doel van dit traject.

09 Fase 1. Verkennen en vieren

In deze eerste fase gaan jullie verkennen en verdiepen en vieren wat God al geeft.

10 Sessie 1 verkennen en verdiepen

In deze bijeenkomst verkennen en verdiepen jullie het werkveld.

20 Sessie 2 vertellen en vieren

In deze bijeenkomst verkennen en verdiepen jullie het werkveld.

30 Fase 2. Luisteren en kijken

In de tweede fase gaan jullie aan de slag met het uitwerken van een gemeentescan, een buurtscan en een gemeentebrede viering.

31 Gemeentescan

Met deze scan breng je de gemeente in beeld

38 Buurtscan

De buurtscan brengt je buurt en burens in beeld

45 Gemeentebrede viering

Samen vieren jullie wat God geeft

46 Fase 3. Kiezen en plannen

De derde fase gaat om het uitwerken van een plan van aandacht.

47 Sessie 3

Vooruitkijken en verbeelden (binnen)

Vooruitkijken en verbeelden hoe het diaconaat vorm kan krijgen.

51 Sessie 4

Vooruitkijken en verbeelden (buiten)

Vooruitkijken en verbeelden hoe het diaconaat vorm kan krijgen.

56 Sessie 5

Verlangen vormgeven

In deze laatste bijeenkomst maken jullie een plan van aandacht.

63 Fase 4. Gaan en groeien

Deze fase gaat om het in gang zetten van de plannen.

64 Concreet aan de slag

Concrete tips om aan de slag te gaan met jullie plan.

66 Evaluatie en bijstelling

Stilstaan, vooruitkijken, koers houden en bijstellen.

69 Bijlagen

Voorbeeld tijdspad

Inspirerende initiatieven

Kwetsbare groepen en noden

Verkort programma

Lees, luister en kijktips

INLEIDING

Geweldig dat jullie als diakenen aan de slag gaan met dit programma! *Meedoen in Gods missie* wil je helpen om als gemeente te groeien in missionair diaconaal kerk-zijn. Om te groeien in dienen, delen en doen. Want ook zo ben je een voorproefje van Gods koninkrijk.

Wanneer jullie dit traject afronden, ben je in het bezit van een diaconaal plan van aandacht voor de komende twee tot drie. Jullie maken ook afspraken hoe dit plan de komende periode ook daadwerkelijk richting gaat geven aan jullie inzet.

Dit plan geeft jullie concrete en praktische handvatten voor jullie werk. Het helpt richting te geven en ook bij het inwerken van nieuwe diakenen. Verder geeft het handvatten om je gemeente mee te nemen.

Onderdelen

Dit programma bestaat uit:

- Dit werkboek (in print of pdf)
- Een handreiking voor de programmaleider
- Een online omgeving: hier vind je diverse materialen, zoals een template voor jullie plan van aandacht, materialen voor verschillende werkvormen en PR en communicatiematerialen.

Voor wie?

Binnen kerken in Nederland groeit het bewustzijn dat diakenen meer dan voorheen gemeenteleden toerusten voor hun diaconale taak. Ook willen we graag meer dienstbaar zijn in de samenleving en zo Gods liefde en verlangen naar herstel vormgeven. Dat vraagt van diaconieën dat zij leidinggeven en de gemeente voorgaan in goed doen en recht doen. Dit programma is bedoeld

voor diaconieën die daarin willen groeien en daar mee aan de slag willen.

Met wie?

Jullie volgen dit traject als diakenen samen. Als diaconie ben je onderdeel van een groter geheel. Bovendien doen jullie mee met het oog op de hele gemeente. Voor een optimaal effect, is betrokkenheid van jullie predikant, kerkenraad en gemeente van belang. Betrek daarom:

- de predikant bij het organiseren van de viering.
- de kerkenraad bij het tot stand komen van het plan
- gemeenteleden bij de activiteiten in tussenfase

Per onderdeel wordt dit nog apart benoemd, maar het is goed om hier vooraf al even een beeld van te hebben.

Uitgangspunten

Meedoen in Gods missie is opgezet vanuit een aantal uitgangspunten. Die delen we graag vooraf even met je 😊

Allereerst geloven we dat diaconaat essentieel is voor jouw gemeente. We kijken naar diaconaat als wezenlijk onderdeel van de missie van God, de *Missio Dei*. Gods missie is het herstellen van *alle* door de zonde gebroken relaties. Dat is het vertrekpunt voor de missie van de kerk. Zijn missie bepaalt onze agenda, ook die van de diaconie. Misschien is deze manier van naar diaconaat kijken nieuw voor je. Dat is geen probleem, we werken dat in dit werkboek verder uit. Voor nu constateren we dat de diaconale begrippen barmhartigheid, gerechtigheid en rentmeesterschap voluit onderdeel zijn van Gods missie!

Het tweede uitgangspunt is dat diaconaat niet pas begint nu jullie dit werkboek in handen hebben. Waar de kerk is, daar is diaconaat. Dat is altijd al zo geweest. Ook in jullie gemeente doen gemeenteleden al van alles: helpen bij de Voedselbank, als Schuldhulpmaatje, voor een zieke buurvrouw zorgen, afval pikken, taallessen geven. Op zoveel manieren zien ze om naar hun naaste. Wat geeft God daarin veel. Dat gaan we in dit traject ook ontdekken en vieren!

Het derde uitgangspunt is: als je vanuit de missie naar diaconaat kijkt, kan de diaconale inzet van de gemeente per definitie niet beperkt blijven tot de eigen kring! In dit traject komt ook de buurt en de wereld volop in beeld.

En het laatste uitgangspunt is dat we geloven dat diaconaat allereerst de roeping van de hele gemeente is! En dat diakenen de gemeente helpen om hierin te groeien. Daar wil dit materiaal aan bijdragen!

Wat dit programma niet is

Meedoen in Gods missie is géén algemene diaconale basiscursus voor diakenen. We veronderstellen een zekere basiskennis van diaconaat en het ambt van diaken. We adviseren om als diakenen vooraf een basiscursus te doen¹, zodat jullie vanuit een gedeeld vertrekpunt aan de slag gaan. Daarnaast is dit werkboek niet bedoeld voor diaconieën die alles bij het oude willen houden. Vraag jezelf dus af: zijn wij bereid om dingen anders te doen en om andere dingen te doen?

¹ Bijvoorbeeld de e-learning Yes! Ik ben diaken van Kerkpunt of ... van CGK diaconaat.

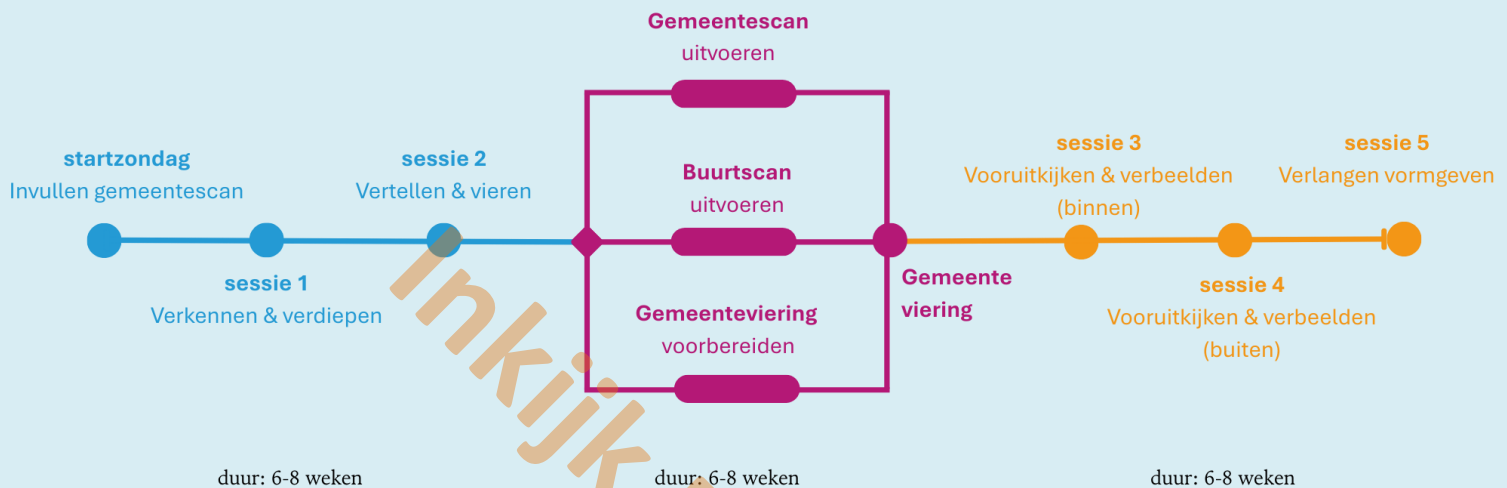
Indeling

Dit programma bestaat uit een vier fasen. Fase 1 en 3 bestaan ieder uit 2 bijeenkomsten. In fase 2 werk je in groepjes en maak je een scan van je gemeente en buurt. De aangegeven tijdsduur is een globale indicatie. In de bijlage vind je een uitgewerkt voorbeeld van een tijdspad. Deze kun je naar eigen inzicht aanpassen.

Fase 1. Verkennen en vieren

Fase 2. Luisteren en kijken

Fase 3. Kiezen en plannen

De voorbereiding

In de bijlage vind je een uitgewerkt tijdspad. Daarin staan alle stappen van dit programma.

Voor een aantal onderdelen is de input en medewerking van anderen nodig. Informeer mensen tijdig en plan samen de volgende onderdelen op tijd in:

- Vraag tijdig de **link** naar de online gemeentescan bij ons aan.
- Plan in overleg met de Kerkenraad en voorganger een **startzondag**, waarbij de vragenlijst voor de gemeentescan ingevuld kan worden.
- Voor de **gemeentescan**: plan gesprekken met sleutelfiguren uit de kerk.

- Voor de **buurtscan**: plan gesprekken met buurtbewoners en sleutelfiguren uit de wijk.
- Voor de **viering**: plan een voorbereidend gesprek met de voorganger.

Deel je ervaringen

Wat maken jullie mee tijdens deze reis? Wat raakt jullie? Wat ontdek je? Deel jullie 'reis' met ons en op *social media*. Gebruik daarvoor de hashtag **#MeedoeninGodsmissie**.

We plaatsen jullie ervaringen ook graag op onze websites. Stuur je verhaal naar info@kerkpunt.nl en diaconaat@cgk.nl

We wensen jullie veel plezier, inspiratie en zegen toe!

Startzondag

Wij adviseren om voor of in fase 1 een startzondag te plannen. Zo'n startzondag is een mooie kick-off voor dit traject. Het is een moment om als gemeente ook te bidden voor dit initiatief. Daarnaast kunnen jullie het traject kort toelichten. Gebruik tenslotte dit moment om mensen uit te nodigen om mee te doen in bijvoorbeeld in een van de werkgroepen. Hoe meer mensen in je gemeente betrokken zijn, hoe mooier!

Een goed gesprek

Voor een goed gesprek ben je samen verantwoordelijk. Onderstaande tips helpen bij het voeren van een goed gesprek:

- **Iedereen aan het woord:** Vaak zijn dezelfde mensen aan het woord. Wees je daar met elkaar van bewust en probeer er samen voor te zorgen dat iedereen aan het woord komt.
- **Luisteren naar elkaar:** Om van elkaar te leren is het belangrijk om naar elkaar te luisteren en te proberen de ander te begrijpen. Een goed gesprek begint daarom met luisteren naar elkaar. Probeer eerst goed te begrijpen wat de ander precies zegt voordat je je eigen mening of gedachte geeft. Stel open vragen om de ander beter te begrijpen, in plaats van de ander te corrigeren (bv. "Kun je een voorbeeld geven?" of "Wat bedoel je daarmee?" in plaats van "Weet je dat dat helemaal niet bijbels is?")
- **Luisteren naar God:** God is de levende God in ons midden. Naast dat we naar elkaar luisteren, willen we Gods stem verstaan, door te luisteren naar wat Hij ons wil zeggen door zijn Woord en Geest. Daarom hebben we bewust ruimte gemaakt voor gebed. Neem daar samen ook de tijd voor.
- **Ontspannen sfeer:** Zorg samen voor een ontspannen en positieve sfeer. Wees samen verwonderd over wat God jullie gemeente geeft en benoem en vier dat.
- **Vertrouwelijkheid:** Hoe persoonlijker het gesprek hoe waardevoller. Zorg voor een sfeer waarin mensen ruimte voelen om persoonlijke dingen te delen, zoals verlangens of teleurstellingen. Laat iedereen in zijn of haar waarde.

Tips voor aanpak

- **Gebruik het werkboek als leidraad,** kies die werkvormen die bij jullie passen
- **Kleinere diaconie? Werk met een vaste groep** in plaats van aparte werkgroepen
- **Benader 2-3 gemeenteleden** die tijdelijk een rol willen spelen (bijv. enthousiastelingen, ervaringsdeskundigen of wijkbewoners)
- **Vul het plan van aandacht gaandeweg in,** beknopt en in jullie eigen woorden
- **Maak van bijeenkomst vier een zegenmoment** – bid samen voor het vervolg

FASE 1.

Verkennen & vieren

Inkijk Exemplaar

SESSIE 1: VERKENNEN EN VERDIEPEN

Doel van deze bijeenkomst

Vandaag maken jullie een begin. In deze eerste sessie verken je eerst het grotere plaatje waarbinnen diaconaat haar plaats heeft. Want diaconaat staat niet op zichzelf maar is onderdeel van Gods missie. Diaconaat is het handen en voeten geven aan Jezus en zijn liefde. Een manier om voorproefje te zijn van Gods overweldigende goedheid.

Door een aantal werkvormen en een verdiepende bijbelstudie krijgen jullie hier (meer) zicht op. Dat heeft gevolgen voor jullie als diakenen maar ook voor de gemeente als geheel. Dat nemen we daarom graag mee naar de volgende sessies.

Programma

Onderdeel	tijdsinschatting minuten (totaal 135m)
1. Starter Goed nieuws	15m
2. Gods missie	30m
3. Bijbelse verdieping	30m
4. Wat betekent dit voor gemeente-zijn	45m
5. Afronding	15m

Vorbereiding

Doe vooraf de schijf van vijf test en neem de uitslag mee naar de bijeenkomst. Scan daarvoor de QR hiernaast en vul elk persoonlijk de missionaire schijf van vijf scan in.

Dit heb je nodig voor deze bijeenkomst:

- Je Bijbel
- Handleiding en voor elke deelnemer dit werkboek
- Beamer of groot scherm en laptop met internetverbinding
- Post-its in vier verschillende kleuren
- Stiften

PROGRAMMA SESSIE 1

1. Starter Goed nieuws (15m)

Werkvorm optie 1

Deel met elkaar welk goed nieuws je recent hebt gekregen. Vraag eventueel door:

- Wat deed dit goede nieuws met je?
- Hoe deelde jij dit nieuws met anderen om je heen?

Werkvorm optie 2

Als je een nieuwsbulletin over het werk van jullie gemeente zou maken, wat zou er dan onder het kopje 'goed nieuws' staan? Bedenk een aantal koppen voor het goede nieuws van afgelopen tijd.

Samen bidden

Bid samen voor deze bijeenkomst en vraag Gods Geest om jullie te leiden.

2. Gods missie (30m)

In de Bijbel lezen we in het Evangelie over het leven van Jezus en de betekenis daarvan. Het evangelie betekent letterlijk: goede boodschap of goed nieuws. Waarom is het evangelie goed nieuws? Wat betekent dit goede nieuws voor jou? Hoe deel jij dit goede nieuws met anderen?

Werkvorm:

Hang in de ruimte de vellen met de onderstaande uitspraken op:

- je zonden vergeven zijn/kunnen worden
- het je leven hier op aarde zin geeft
- je onderdeel bent van een (geloofs)gemeenschap
- God altijd bij je is
- God van je houdt
- je later naar de hemel kan
- er later een nieuwe hemel en aarde komt
- een lege flap voor iets anders...

Laat iedereen naar één van de vellen lopen als antwoord op de vraag: Op welke manier vind jij het Evangelie (op dit moment) goed nieuws?

2.1 Goed nieuws

Met de antwoorden hierboven is niks mis. Ze zijn allemaal aspecten van het goede nieuws. Tegelijk is het verhaal van God veel groter. God is bezig om *alle* door de zonde aangetaste relaties volledig te herstellen. Dat is zijn plan met deze wereld. Dat gaat allereerst over (1) de relatie met Hemzelf. Daarnaast ook over (2) de relaties tussen mensen onderling, (3) de relatie met jezelf en tenslotte ook (4) de relatie met héél zijn schepping. Op al die vlakken wist God de gevolgen van de zonde volledig uit. Dat is pas goed nieuws! En als kerken mogen wij daar nu al voorproefjes van zijn.

Je voelt misschien wel aan dat diaconaat een plaats heeft in dit plan. Diaconaat gaat over het herstellen van gebrokenheid en is daarmee een van de middelen die God gebruikt om zijn plan uit te voeren. Dit verkennen en verdiepen we in deze sessie.

2.2 Missionaire schijf van vijf

Ons vertrekpunt is dus **Gods missie**. Ofwel: Gods plan met deze wereld. Die missie is het vertrekpunt voor de kerk. De missionaire schijf van vijf geeft handvatten voor die concrete missie. Je ziet dit in onderstaande *infographic*:

Werkvorm missionaire schijf van 5

Doe de test

Als je het niet vooraf hebt gedaan, doe dan nu de test met de 5 kenmerken van Missie. Laat iedereen deze QR-code scannen of naar de volgende URL gaan:

<https://form.jotform.com/Kerkpunt/de-missionaire-schijf-van-vijf-scan>

Vul individueel de test in. Kom hier later op terug nadat je de kenmerken van Missie hebt besproken.

Gesprek

Ga vervolgens met elkaar in gesprek over Gods missie en laat je daarbij leiden door de volgende vragen:

- Wat spreekt je aan in deze uitleg van Gods missie? Wat maakt je enthousiast? Wat vind je lastig?
- Welke nieuwe inzichten heb je opgedaan?
- Hoe helpt de missionaire schijf van vijf jou in je ideeën over wat diaconaat is?
- Hoe heeft (het diaconale in) deze missie een plek in onze gemeente?
- Wat betekent de missionaire schijf van vijf voor het diaconaat van jullie gemeente?

Naar het plan van aandacht:

1. Probeer samen te komen tot een omschrijving van Gods missie in je eigen woorden. Pak daarbij de volle breedte van die missie. Gebruik woorden die passen in jullie gemeente. Gebruik maximaal 100 woorden.
2. Wat zegt deze missie over het diaconale werkveld en onze diaconale roeping? Je kunt hier vanuit de missie beschrijven hoe je wilt dat jullie gemeente gezien en ervaren wordt (door gemeenteleden en mensen van buiten de gemeente).

Schrijf jullie antwoorden op in het format diaconaal plan (bij 1 en 2).

3. Bijbelse verdieping (30m)

In Gods Koninkrijk is de doorgaande beweging van ontvangen – geven – ontvangen een belangrijk principe. In een Bijbelstudie ontdekken we hoe dit van toepassing is op een van de *Marks of mission*.

Kies één van onderstaande drie Bijbelgedeelten (of bij een grote groep: verdeel in twee of drie groepjes en kies elk een ander gedeelte):

1) Voorzie in noden

Lees met jullie groepje Lukas 5: 17-26.

Werkvorm optie 1

- Hoe werkt het principe van geven – ontvangen – geven in deze geschiedenis?
- Wat kun je van deze geschiedenis leren over de bejegening van mensen die hulp nodig hebben?
- Kun je diaconaal actief zijn zonder Jezus in beeld (of ter sprake) te brengen?
- Diaconaat vraagt soms om een 'out of the box' aanpak. Hoe zie je dat in deze geschiedenis en kun je er actuele praktijkvoorbeelden bij noemen?

Werkvorm optie 2

Wat doen de personages in dit verhaal en wat zegt dit over hen? Vul met elkaar de volgende tabel in:

Personages	Wat doen en zegt dit/ deze personages?	Wat zegt dit over hen? (hun eigenschappen, houding, etc)
Farizeeën en wetgeleerden		
Jezus		
De vrienden		
De man die niet kon lopen		
De omstanders		

- Welke personages in dit verhaal 'voorzien in noden'? Welke eigenschappen en houding hebben deze personages?
- Deel met elkaar wat je vindt van het gedrag en de houding van deze personages: wat kan jij hier zelf mee?

2) Verzet tegen onrecht

Lees met jullie groepje Amos 5: 4—27

Werkvorm optie 1

- Welke groepen mensen heeft Amos op het oog?
- Wat zegt het ons als God het zo nadrukkelijk voor deze groepen opneemt?
- Zie de bijlage voor een overzicht van heel het boek Amos. Opvallend is dat het sociaal onrecht niet alleen bij de andere volken voorkomt maar ook in Israël en Juda. Welk normatief kader hadden Israël en Juda waardoor dit niet nodig was geweest. En hoe functioneert dat kader nu, in onze kerk(en)?
- Welk onrecht is er in onze samenleving en hoe kan de kerk zich daartegen verzetten?

Werkvorm optie 2

In Amos 5:21-24 zegt God dat Hij niet onder de indruk is van feesten en offers, maar dat Hij wil dat mensen eerlijk en rechtvaardig leven. God zou deze mensen 'hypocriet' kunnen noemen.

- Welke hypocrisie zie jij in de kerk of bij christenen?

De profeet Amos waarschuwt dat God niet alleen kijkt naar hoe vaak mensen religieuze dingen doen, maar vooral naar hoe eerlijk en rechtvaardig ze zijn in hun leven.

- Zie jij situaties om je heen, bijvoorbeeld op je werk of online, waarin mensen oneerlijk of onrechtvaardig worden behandeld? Wat maakt het soms moeilijk om daar iets van te zeggen of om iets te doen? Wat zou jou kunnen helpen om toch een stap te zetten, zelfs als het maar iets kleins is?

3) Verzorg Gods schepping

Lees met jullie groepje Genesis 2:15 en Kolossenzen 1:15-19.

Werkvorm optie 1

- Al in het eerste hoofdstuk van de Bijbel krijgt de mens een zorgtaak, namelijk om te zorgen. Zorgen voor Gods schepping. Vind je hierin een goede onderbouwing om zorg voor de schepping als diaconale taak te bestempelen?
- Hoe zou je deze zorgtaak willen definiëren? Gebruik daarbij de informatie uit Genesis 1 t/m 3, maar lees bijvoorbeeld ook wat er staat in de Psalmen 8, 104 en 145 of Matt. 25: 14-30 (heeft dat er mee te maken dan...?).
- Hoe verhoudt de opdracht om voor de schepping te zorgen zich tot het Bijbels toekomstperspectief?
- Hoe goed (of hoe slecht) is de kerk in deze zorgtaak? Zouden christenen hierin leidend moeten (of kunnen) zijn? En zo ja, hoe kun je dat als kerk stimuleren?

Werkvorm optie 2

In deze teksten zien we dat mensen een speciale rol krijgen van God om voor de schepping te zorgen.

- Hoe kijk jij naar de rol van mensen op aarde? Wat voor verantwoordelijkheden hebben we volgens jou naar de schepping en naar elkaar?
- Welke voorbeelden zie je om je heen van mensen die goed voor de schepping zorgen, of juist niet?
- Stel 5 argumenten op (naar aanleiding van de bijbelteksten) waarom juist christenen goed voor de Schepping moeten zorgen.

Samenvatten

Kom weer als groep bij elkaar en laat één iemand namens elk groepje antwoord geven op de volgende vraag:

- Wat voor (nieuw) inzicht hebben jullie opgedaan over 'jullie' mark of mission?

Naar het plan van aandacht:

Verrijk samen jullie antwoorden in het concept diaconale plan (1 en 2)

4. Wat betekent dit voor gemeente-zijn? (45m)

Je hebt je met elkaar verdiept in de Missio Dei. We maken nu de stap naar de gemeente. De kerk als Gods gemeente richt zich op God (boven), op onze tastbare en geschapen wereld (beneden), op elkaar (binnen) en op de mensen om haar heen (buiten).

4.1 Vier B's van missie

Om de reikwijdte van Gods missie in beeld te krijgen, helpen de vier B's. Drie daarvan kende je waarschijnlijk al wel. We hebben een vierde B toegevoegd, die benadrukt dat Gods missie heel het tastbare leven en heel zijn schepping raakt.

Boven

Het is Gods missie, zijn vrede en herstelwerk. Hij geeft ons het leven in al zijn volheid. We geven wat we eerst zelf hebben ontvangen. En Jezus zelf is de bron en het voorbeeld voor ons diaconale werk. Zijn Geest vuurt ons aan Hem te volgen. Deze geestelijke dimensie krijgt vorm in erediensten, in vergaderingen, bezoeken, op al die momenten van gerichtheid op Jezus.

Beneden

Missie gaat over daar zijn waar God jouw kerk plaatst. Midden in het leven van elke dag. In verbinding met deze wereld. Dit is de tastbare en materiele dimensie van missie, die gaat over het leven in en zorgen voor Zijn hele schepping, waarvan wij slechts rentmeesters zijn.

Binnen

Deze dimensie gaat over Gods huisgezin, de geloofsgemeenschap waar je deel vanuit maakt. De oefenplek om samen Jezus te volgen. Een gemeenschap vormen, die samen optrekt, deelt en elkaar helpt en voor elkaar zorgt.

Buiten

De vierde dimensie gaat over de mensen in je buurt, wijk, samenleving en wereld waarin we leven. In de relatie naar buiten zoek je de bloei van je buurt, wijk, dorp of stad.

Werkvorm

Kijk met elkaar nu eens vanuit de Missio Dei naar de diaconale roeping van je gemeente. Wat zie je dan aan mogelijkheden om je te richten op boven, beneden, binnen en buiten? Hoe ziet dat eruit? En wat is ervoor nodig om deze vier dimensies goed in beeld te houden?

Hang 2 *flaps* op. Op eentje noteren jullie wat je aan concrete MOGELIJKHEDEN ziet om dit aspect vorm te geven. Het is bedoeld om een concreter beeld te krijgen van de vier aspecten. Denk gerust *out of the box* en gebruik de bijlage met voorbeelden ter inspiratie.

Op de andere flap noteren jullie wat je denkt dat NODIG is om elk aspect steeds goed voor ogen te houden.

- Gebruik post-its in vier verschillende kleuren (voor boven, beneden, binnen en buiten elk een kleur). Schrijf individueel zoveel mogelijk dingen op die je te binnen schieten. Eén aspect per post-it.
- Plak ze per kleur bij elkaar op en bespreek samen de opbrengst. Bevraag elkaar en geef elkaar kritische feedback. In hoeverre hebben jullie (als diaconie en als gemeente) deze vier richtingen in beeld? Is er misschien sprake van een onbalans of blinde vlek?
- Bepaal daarna gezamenlijk welke van de post-its je wilt bewaren om er in de gemeente mee aan de slag te gaan. Plak die bij elkaar op een afzonderlijke flap en maak een foto.

Naar het plan van aandacht:

Neem de informatie van de flaps over in de tabel in het plan van aandacht (3)

Bespreek vervolgens de volgende vragen:

1. Wat betekent dit voor onze buurt, voor onze verre naasten en voor de wereld? Wat zouden zij (moeten) missen als onze gemeente er niet was?
2. Wat betekent dit voor onze gemeente? Wat betekent dit voor de rol en verantwoordelijkheid van gemeenteleden?
3. Wat betekent dit voor ons als diaconie? Wat betekent dit voor onze rol en verantwoordelijkheid als diaconie?

Noteer je antwoorden in het format diaconaal plan. (4-6)

4. Vat bovenstaande samen tot een inspirerend verhaal van jullie diaconie. Met welk verhaal gaan jullie als diaconie aan de slag in de gemeente? In welk verhaal nemen jullie de gemeente mee? Formuleer het inspirerende en activerend. Hou het kort, zodat je het in je werk als diaken makkelijk kunt delen met de gemeente.

Noteer dit in het plan (7).

5. Afronding en vooruitkijken (15m)

Jullie zijn intensief bezig geweest met een bezinning op de diaconale aspecten van Gods missie. En op de plaats daarin van je eigen gemeente en van jezelf.

Optie 1: Franciscaanse zegenbede en Opwekking 805

Zing en bid samen Opwekking 805 [Opwekking 805 - Maak Ons Hart Onrustig - CD41 - \(live video\)](#). Deze video begint met een uitgesproken gebed. Je kunt dit samen hardop meebidden:

*Moge God ons zegenen met onrust
bij gemakkelijke antwoorden,
halve waarheden, en oppervlakkige relaties
zodat er diepgang vanuit ons hart moge leven.*

*Moge God ons zegenen met boosheid
over onrechtvaardigheid,
onderdrukking, en uitbuiting van mensen
zodat we werken voor rechtvaardigheid, vrijheid, en vrede.*

*Moge God ons zegenen met tranen
die we plengen voor hen die lijden*

*door pijn, verwerping, honger, en oorlog
zodat we onze handen zullen uitstrekken tot troost.*

*En moge God ons zegenen met zoveel
dwaasheid dat we geloven
een verschil te maken in de wereld.
Zodat we kunnen doen waarvan anderen zeggen dat het onmogelijk is.*

*En moge God ons zegenen met honger en dorst
honger en dorst naar Christus zelf
zodat we niet zullen rusten, voordat we onze rust gevonden hebben
in Hem alleen. Amen*

Optie 2: Bid samen het gebed van Franciscus

Zing/luister eerst naar [Heel uw koninkrijk - Sela | Tekst & Gratis bladmuziek - Sela](#)

Ga in een kring staan en bid samen door om de beurt een regel hardop uit te spreken:

*Heer, maak ons een instrument van Uw vrede.
Laat ons liefde brengen waar haat heerst,
laat ons vergeven wie mij beledigde,
laat ons verzoenen wie in onmin leven,
laat ons geloof brengen aan wie twijfelt,
laat ons waarheid brengen aan wie dwaalt,
laat ons hoop brengen aan wie wanhoopt,
laat ons licht brengen aan wie in duisternis is,
laat ons vreugde brengen aan wie bedroefd zijn.
Laat ons niet zoeken getroost te worden, maar te troosten,
niet begrepen te worden, maar te begrijpen,
niet bemind te worden, maar te beminnen.
Want het is toch door te geven, dat men ontvangt
door te verliezen, dat men vindt
door te vergeven, dat men vergiffenis ervaart
door te sterven, dat men verrijst tot het eeuwige leven.
Amen*

Optie 3: Gebedsvorm

Creëer in de ruimte drie hoeken of plekken: voorzie in noden, verzet tegen onrecht en verzorg Gods schepping. Ga met een kleine groep langs deze drie plekken en bid en dank op die plek voor dat onderwerp. Bid bijvoorbeeld voor de noden binnen en buiten jullie gemeente. Dank dat God jullie talenten en faciliteiten heeft gegeven om mensen in nood te helpen. Als jullie een groep groter dan 8 hebben, verdeel de groep dan over de verschillende drie aspecten en bid met dat groepje voor één specifiek aspect.

SESSIE 2: VERTELLEN EN VIEREN

Doel van deze bijeenkomst

Deze sessie staat in het teken van vertellen en vieren. Jullie werken toe naar een plan van aandacht. In dit proces zullen er nieuwe ideeën en focuspunten ontstaan. Het kan ook zijn dat je stopt met het ondersteunen van bepaalde diaconale initiatieven.

Het is waardevol om de huidige initiatieven vanuit de gemeente, maar ook daarbuiten te vieren. Om aandacht te geven aan alles wat er al gebeurt en hier dankbaarheid voor te uiten. Vertel deze verhalen en vier de mooie dingen die het oplevert. De focus ligt op het ophalen van mooie, inspirerende en positieve verhalen en voorbeelden en niet op het maken van uitgebreide analyse en het doen van onderzoeken.

Samen ga je waarderend kijken naar wat succesvol was in het verleden en op dit moment. Zowel voor jullie als diakenen, alsook gemeentebreed. Op zoek naar wat al werkt. Lichtpuntjes van succes formuleren die als “lichtend” voorbeeld kunnen dienen. Wat zijn onze beste ervaringen tot nu toe? Wat gaat goed? Waar krijgen we energie van? Waar zijn we dankbaar voor?

Programma

Onderdeel	tijdsinschatting minuten (totaal 120m)
1. Samen beginnen	20m
2. Teamwork als diaconie	25m
3. Samen met de gemeente	25m
4. Verzamelen van inspirerende voorbeelden	25m
5. Vieren	25m

Vorbereiding

- Een mooie kaart voor elke diaken
- Gavenkaartjes (optioneel)
- Post-its in 3 kleuren
- flapovers

Inkijk Exemplaar

FASE 2.

**Luisteren
& zien**

OVER DE GEMEENTESCAN

Inleiding

Jullie zijn bezig met het maken van een diaconaal plan van aandacht. Daarin verbind je de gemeente die je dient aan een Bijbels ideaal van diaconale gemeente. Ook maak je keuzes die passen en inspireren. Dit betekent dat je zicht moet hebben op de kenmerken van jouw gemeente, dus daar gaan we nu naar kijken.

Doel van team gemeentescan

God heeft jullie als gemeente allerlei gaven en talenten gegeven. Er is de nodige ervaring en expertise. Verder gebeurt er diaconaal gezien van alles in en door de gemeente. Sommige gemeenteleden hebben hart voor de kwetsbare medemens en zetten zich daarvoor in. Zij zien nood in hun directe omgeving. Maar er zijn ook zorgen en noden in de gemeente. Met de gemeentescan breng je dit in beeld. Hoe ziet je gemeente eruit? Welke gaven zijn er? En ook: wat ziet de gemeente van de diaconie en wat heeft ze daarin nog meer nodig? Het team van de gemeentescan brengt dit in kaart.

Wat heb je nodig?

- Een werkgroepje uit de diaconie met 2 of 3 diakenen, aangevuld met een of meer gemeenteleden.
- Maak tijdig afspraken met een aantal kerkelijke sleutelfiguren om met hen in gesprek te gaan.
- De handreiking voor het opzetten van een gemeentescan. De stappen van de gemeentescan vind je in bijlage 1: gemeentescan.

Let op!

In de gemeentescan brengen jullie onder andere in kaart wat er allemaal al gebeurt in en door de gemeente. Dit is mede input voor jullie gemeentebrede viering. Houdt daar in de planning rekening mee.

OVER DE BUURTSCAN

Inleiding

Bij de uitgangspunten van *Meedoen in Gods missie* zeiden we dat als je vanuit de missie naar diaconaat kijkt, de diaconale inzet van de gemeente per definitie niet beperkt kan blijven tot de eigen kring! Wij zijn ervan overtuigd dat diaconaat niet alleen voor eigen gemeenteleden is, maar ook voor mensen in de omgeving van de kerk. Ook hun nood, vragen en behoeften zijn aanleiding voor diaconale actie. Dus in deze stap komt ook de buurt en de wereld in beeld.

Doel van deze bijeenkomst

In de buurtscan breng je jullie buurt in beeld. Hoe ziet deze eruit? Wie wonen er? Waar lopen zij tegen aan? Welke verlangens leven er in de buurt? Hoe zien zij de rol en inzet van jullie als kerk?

Wat heb je nodig?

- Een werkgroepje uit de diaconie met 2 of 3 diakenen, aangevuld met enkele gemeenteleden
- De stappen voor de Buurtscan (zie volgende hoofdstuk)
- Een verdeling van straten om doorheen te lopen.
- Een lijstje met sleutelfiguren waar je mee in gesprek wil. Maak op tijd een afspraak met hen!

Wat moet je van tevoren regelen?

- Maak op tijd afspraken met sleutelfiguren voor gesprekken rond de buurtscan. We hebben een voorbeeld tekst meegeleverd.

VIERING MET DE GEMEENTE

Inleiding

Jullie hebben als gemeente veel gekregen. In en door de gemeente gebeurt er al heel veel moois op diaconaal vlak. Het is goed om dat in kaart te brengen, dit te delen met de gemeente en om daar samen dankbaar voor te zijn en dit te vieren! Dat gaan jullie in deze stap doen.

Verder kunt je in deze dienst mensen uitnodigen om mee te helpen bij jullie verlangen om te groeien als diaconaal missionaire gemeente. Hoe meer gemeenteleden begrijpen waarom je kerk in de buurt wilt zijn, hoe meer ze betrokken zullen zijn.

Doel van team viering

Team Viering organiseert een gemeentebrede (thema)kerkdienst en bereidt deze voor. Doel is om samen met de gemeente te delen en vieren wat God geeft en om de gemeente te inspireren en stimuleren voor haar diaconale roeping zoals we die zien in het perspectief van Gods missie.

Voorbereiding

- Betrek voor de viering op tijd de predikant. Maak daarvoor gebruik van de concepttekst die je in de online omgeving vindt.
- Leg een datum vast voor de viering en communiceer deze met de gemeente. Betrek de muziekgroep/band of organist.

Wat heb je nodig?

- Een werkgroepje uit de diaconie met 2 of 3 diakenen, aangevuld met een of meer gemeenteleden.
- Een datum voor een zondag om deze viering te organiseren. Leg dit tijdig vast met jullie predikant.
- De handreiking voor het opzetten van een gemeentebrede viering (aparte bijlage). Deze handreiking helpt je bij het opzetten van de viering. In de handreiking vind je ook een preekschets.
- Een overzicht met activiteiten die al gebeuren en die energie geven, waar je samen voor kunt danken. Je bent hier in stap 2 al mee begonnen. Maak deze inventarisatie als werkgroep samen af.

A photograph of several hands assembling white puzzle pieces on a rustic wooden table. The scene is overlaid with a semi-transparent orange filter. The hands are positioned around the center, with some pieces already connected and others being placed. The text 'FASE 3.' is centered over the image.

FASE 3.

**Kiezen & plannen
maken**

SESSIE 3: VOORUITKIJKEN EN VERBEELDEN (BINNEN)

Doel van deze bijeenkomst

Tijdens deze bijeenkomst delen jullie de uitkomst van de gemeentescan en bespreken deze met elkaar. Vanuit deze scan brengen jullie in kaart hoe het diaconaat van de gemeente zich de komende jaren concreet verder kan ontwikkelen.

Programma

Onderdeel	tijdsinschatting minuten (totaal 120m)
1. Starten met de Bijbel	20m
2. Presentatie gemeentescan	45m
3. Bespreking en voorlopige conclusies	45m
4. Afronding	10m

Voorbereiding

- Lees de samenvatting door van de gemeentescan
- Noteer je gedachten en aanvullingen

Dit heb je nodig voor deze bijeenkomst:

- Je Bijbel
- Handleiding en voor elke deelnemer dit werkboek
- Beamer of groot scherm en laptop met internetverbinding
- Post-its in vier verschillende kleuren
- Stiften

SESSIE 4 VOORUITKIJKEN EN VERBEELDEN (BUITEN)

Doel van deze bijeenkomst

Tijdens deze bijeenkomst delen jullie de uitkomsten van de buurtscan en bespreken deze met elkaar. Vanuit deze scan brengen jullie in kaart hoe het diaconaat van de gemeente zich de komende jaren concreet verder kan ontwikkelen.

Programma

Onderdeel tijdsinschatting minuten (totaal 120m)

1. Starten met de Bijbel	20m
2. Presentatie buurtscan	45m
3. Bespreking en voorlopige conclusies	45m
4. Afronding	10m

Vorbereiding

- Lees de samenvatting door van de buurtscan
- Noteer je gedachten en aanvullingen

Dit heb je nodig voor deze bijeenkomst:

- Je Bijbel
- Handleiding en voor elke deelnemer dit werkboek
- Beamer of groot scherm en laptop met internetverbinding
- Post-its in vier verschillende kleuren
- Stiften

SESSIE 5: VERLANGEN VORMGEVEN

Doel van de bijeenkomst

Dit is de laatste bijeenkomst als onderdeel van dit traject. Daarin komt alles uit de vorige bijeenkomsten bij elkaar. Jullie hebben intensief gesproken, nagedacht en gebeden over hoe jullie gemeente Jezus present kan stellen. Dat heeft allereerst inzicht gegeven in wat jullie allemaal al doen als gemeente. Daar is samen met de gemeente in een speciale dienst (viering) voor gedankt. Maar natuurlijk heeft het ook heel veel ideeën en verlangens opgeroepen. Wat is er nog veel te doen!

Tijdens deze bijeenkomst gaan jullie keuzes maken. We reiken een methode aan om te kiezen wat je nieuw gaat doen, wat je wilt versterken, waar je steun aan wil blijven geven en wat je niet langer wilt blijven doen. Essentieel is dat je zoekt naar de optimale verbinding tussen wat je als gemeente te bieden hebt enerzijds en nood / hulpvragen anderzijds.

Onderdeel	tijdsinschatting minuten (totaal 120m)
1. Starten met de Bijbel	20m
2. Waar staan we nu?	10m
3. Keuzes maken	50m
4. En dan?	15m
5. De gemeente meenemen	15m
6. Bidden en zingen	10m

Voorbereiding vooraf:

Neem alle opbrengsten van de vorige bijeenkomsten nog eens rustig door.

Schrijf op wat je opvalt en waar je warm van wordt.

Inkijk Exemplaar

FASE 4.
GAAN
& GROEIEN

CONCREET AAN DE SLAG

Jullie plan is nu klaar. Tijd om aan de slag te gaan en zo samen als gemeente verder te groeien in dienen, delen en doen. In dit laatste deel van dit werkboek geven we een aantal concrete tips om aan de slag te gaan met het plan.

Communicatie en betrekken van de gemeente

Goede communicatie is essentieel voor het succes van het diaconale plan:

- Informeer gemeentelieden regelmatig. Dat kan via een mededeling in de dienst. Of gebruik het kerkblad, jullie website, kerkapp en sociale media om gemeentelieden op de hoogte te houden van plannen, activiteiten en successen.
- Zet in op het vergroten van jullie zichtbaarheid. Zorg ervoor dat diaconale activiteiten zichtbaar zijn binnen de gemeente, bijvoorbeeld door het organiseren van diaconale markten, avonden of deel verhalen tijdens kerkdiensten.

Droom groot en zet kleine stappen! We overschatten vaak wat we in een jaar kunnen doen, maar onderschatten wat we in 5 jaar kunnen bereiken, zeker als we bewust aandacht geven aan bepaalde aspecten.

Hoe houden we het plan levend?

Het opstellen van een diaconaal plan van aandacht is één ding, maar het levend houden en voorkomen dat het verzandt is minstens zo belangrijk. We geven 10 concrete suggesties verdeeld in drie categorieën: borging, betrokkenheid en bewaking.

BORGING

1. Leg het plan vast in het jaarplan van de diaconie

- Vertaal het plan naar concrete jaaracties (wie doet wat, wanneer)
- Behandel het plan bij de eerste diaconievergadering van elk nieuw seizoen

2. Neem het plan op in de overdracht naar nieuwe diakenen

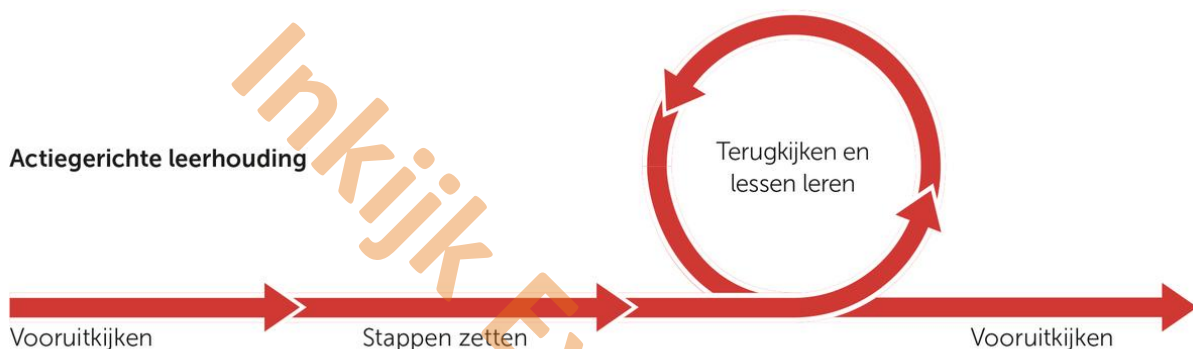
- Gebruik het plan als basis bij het inwerken
- Laat hen reflecteren: “Wat inspireert jou hierin? Wat mis je nog?”

3. Laat de kerkenraad het plan ‘adopter’

- Plan jaarlijks overlegmoment met kerkenraad
- Vraag hen: “Wat kunnen wij sámen doen vanuit deze missie?”

EVALUATIE EN BIJSTELLING

Plannen maken is goed. Maar omstandigheden kunnen veranderen. De werkelijkheid kan plannen inhalen. Het is daarom belangrijk om regelmatig te evalueren hoe de doelen worden bereikt en of er bijstellingen nodig zijn.

(Half) Jaarlijkse evaluaties

Spreek af dat je elk half jaar de voortgang van het diaconale plan beoordeelt en aanpast waar nodig. Plan dit op jullie jaaragenda. Gebruik hiervoor de een handreiking voor de (half)jaarlijkse evaluatie. Je vindt deze hieronder en ook als losse bijlage in onze online omgeving.

Vraag feedback

Vraag regelmatig om feedback vanuit de gemeente. Vraag dit zowel van de vrijwilligers als de mensen die geholpen worden door de diaconie. Deze input kun je vervolgens meenemen in de volgende evaluatieronde.

BIJLAGEN

Voorbeeld tijdspad

Een voorbeeld tijdspad van 4 – 6 maanden, bedoelt als een aanzet die je naar je eigen situatie kunt aanpassen.

Inspirerende initiatieven

Er zijn eindeloos veel manieren om in je omgeving lief te hebben en te dienen. Deze lijst is maar een begin en de categorieën zijn niet waterdicht omdat er overlap tussen de groepen zit.

Kwetsbare groepen en noden

Verkort programma voor kleine diaconieën

Lees, luister en kijk tips

Voorbeeld tijdspad

Hieronder vind je een voorbeeld tijdspad van 4 – 6 maanden. Het is een aanzet die je naar je eigen situatie kunt aanpassen.

Week	Fase & activiteit	Doel / actie
Week 1	Startbijeenkomst (eventueel met predikant)	Introductie van het programma en het schetsen van de verschillende stappen
Week 1-3	Startzondag met gemeente	Introductie van traject en invullen gemeentescan
Week 2	Vorbereiding Bijeenkomst 1	Test 'Missionaire schijf van vijf' invullen + werkboek doornemen
Week 3	Sessie 1: Verkennen & verdiepen	Missie van God en bijbelse basis van diaconaat (flap en planinvulling 1 t/m 2)
Week 4	Vorbereiding Bijeenkomst 2	Kaarten/gavenmateriaal regelen, sfeer & lekkers voorbereiden
Week 5	Sessie 2: Vertellen & vieren	Gaven ontdekken, motivatie delen, verhalen verzamelen (invulling plan 3 t/m 11)
Week 6	Start werkgroepen (viering / buurtscan / gemeentescan)	Teamindeling en taken verdelen
Week 7-11	Gemeentescan uitvoeren	Enquête op zondag + gesprekken met sleutelfiguren
Week 7-11	Buurtscan uitvoeren	Online onderzoek + wandelingen + gesprekken in de wijk
Week 7-11	Vorbereiding gemeentebrede viering	Thema, inhoud en opzet bepalen (in kleine vieringwerkgroep)
Week 12	Vorbereiding Bijeenkomst 3	Gemeente- en buurtscan analyseren en verwerken
Week 13	Sessie 3: Vooruitkijken & verbeelden	Keuzes maken, plannen en dromen bespreken
Week 14	Vorbereiding Bijeenkomst 4	Ideeën aanscherpen, opzet plan van aandacht uitwerken
Week 15	Sessie 4: Verlangen vormgeven	Diaconaal plan afronden, gemeenteverhaal formuleren
Week 16	Gemeentebrede viering + presentatie plan	Resultaten delen, plan overhandigen aan kerkenraad
Week 17	Start uitvoering & follow-up plannen	Acties uitzetten, werkgroepjes activeren, evaluatiemoment plannen

Inspirerende initiatieven

Er zijn eindeloos veel manieren om in je omgeving lief te hebben en te dienen. Dienen kan de vorm hebben van voorzien in noden, onrecht aanpakken of de schepping verzorgen. Dienen is ook gemeenschap versterken, mensen in hun

Verkort programma voor kleine diaconieën

Doel van het verkorte programma

Deze versie van het programma is speciaal ontwikkeld voor kleine diaconieën die **beperkt zijn in tijd en menskracht**, maar toch een volwaardig plan van aandacht willen ontwikkelen. Je volgt nog steeds alle fasen, maar met minder bijeenkomsten en een praktische aanpak. Waar nodig betrek je tijdelijk **gemeenteleden als 'meedenkers'**.

Opzet in 4 hoofdbijeenkomsten + 1 werkgroepavond

Moment	Inhoud	Duur	Betrokkenen
Bijeenkomst 1	<i>Gods missie en onze roeping</i> Verkennen van missie, bijbelstudie, start invullen plan	2 uur	Alleen diakenen
Bijeenkomst 2	<i>Vertellen & vieren</i> Waarderend terugkijken, delen van verhalen, gaven in kaart	1,5 uur	Diakenen + optioneel 1 of 2 gemeenteleden
Werkgroepavond	<i>Mini-scan & buurtverkenning</i> 1 avond met 3 duo's (gemeente + buurt + viering)	2 uur	2 diakenen + 3 gemeenteleden (1 per onderwerp)
Bijeenkomst 3	<i>Verbeelden & kiezen</i> Resultaten bespreken, doelen stellen, prioriteiten kiezen	2 uur	Diakenen + werkgroepleden
Bijeenkomst 4	<i>Verlangen vormgeven</i> Plan afronden, inspirerend verhaal schrijven, voorbereiden presentatie/viering	2 uur	Diakenen

Tips voor aanpak

- **Gebruik het werkboek als leidraad**, maar kies alleen die werkvormen die bij jullie passen
- **Werk met vaste groep (alle diakenen)**, geen aparte werkgroepen nodig
- **Benader 2-3 gemeenteleden** die tijdelijk een rol willen spelen (bijv. enthousiastelingen, ervaringsdeskundigen of wijkbewoners)
- **Vul het plan van aandacht gaandeweg in**, beknopt en in jullie eigen woorden
- **Maak van bijeenkomst 4 een zegenmoment** – bid samen voor het vervolg

Inhoud per werkgroep

Werkgroep	Opdracht	Aanpak
Gemeentescan	Breng in beeld: wat leeft er in de gemeente?	Voer 3–5 korte gesprekken met betrokken gemeenteleden of kringleiders. Gebruik gespreksvragen uit het werkboek. Overweeg ook of je de online scan wilt gebruiken.
Buurtscan	Verken de buurt: wie wonen er, wat speelt er?	Laat 1 persoon online buurtinfo opzoeken (CBS, gemeente, allecijfers.nl) + 1 persoon doet 2–3 korte interviews (bv. wijkagent, buurthuis)
Viering	Denk mee over een creatieve invulling van een gemeentebrede viering	Brainstorm samen: welke verhalen delen we? Welke vorm (getuigenis, kunst, lied)? Zet globale opzet op papier.

Praktisch: dit heb je nodig

- Werkboek (1x printen of digitaal gebruiken)
- Format 'plan van aandacht' (PDF of Word-versie)
- Bijbel, stiften, post-its of notitiepapier
- Eventueel: één laptop om tijdens sessie aantekeningen te maken

Eindresultaat na 10–12 weken

- Een gedragen **diaconaal plan van aandacht** met visie, prioriteiten en praktische acties
- Gemeenteleden die actief hebben meegedacht en zich betrokken voelen
- Een creatieve viering of presentatie om het plan te delen met de gemeente en kerkenraad

MEEDOEN IN GODS MISSIE

Meedoen in Gods missie wil je helpen om als gemeente te groeien in missionair diaconaal kerk-zijn.

Wanneer jullie dit traject afronden, ben je in het bezit van een diaconaal plan van aandacht voor de komende twee tot drie. Jullie maken ook afspraken hoe dit plan de komende periode ook daadwerkelijk richting gaat geven aan jullie inzet.

Dit plan geeft jullie concrete en praktische handvatten voor jullie werk. Het helpt richting te geven en ook bij het inwerken van nieuwe diakenen. En het geeft je handvatten om je gemeente mee te nemen. Om samen te groeien in dienen, delen en doen. Want ook zo ben je een voorproefje van Gods koninkrijk.